

Slovo k povzbuzení na čtvrtek 29. října 2020, bl. Marie Restituty Kafkové
Biblická čtení: Ef 6,10-20; Ž 144; Lk 6,12-19,31-35

Milé sestry, milí bratři,

první čtení ze závěru listu Efezským je dnes zase krásné a hlavně aktuální. Pavlova výzva k duchovnímu boji «oblečte se do výzbroje Boží, abyste mohli čelit ďáblovým nástrahám...» totiž platí ve všech dobách a za všech situací. Duchovní Boj – boj Božími zbraněmi proti zlu a ďáblovým nástrahám, proti pokušením – je totiž jednou z podstatných rovin křesťanského života. O duchovním boji a duchovních zbraních máme zmínku ještě vícekrát v Novém zákoně, jeho potřeba je zkušeností každého křesťana. Každý přeci zakouší, nebo by aspoň měl zakoušet, že je třeba také bojovat, s Boží pomocí a Božími prostředky se snažit přemáhat vlastní slabosti, postavit se na odpor zlu. Ne nadarmo obraz křesťana jako „vojáka Kristova“ (*miles Christi*) se stal jednou z velmi oblíbených metafor, zejména ve středověké duchovní a teologické literatuře.

Zazpytujeme tedy všichni své svědomí, jak jsme na tom s duchovním bojem, jak jsme na tom se snahou o přemáhání zla a slabostí v sobě samých, ve svém životě a ve svém okolí, jak jsme na to s rezistencí samotnému ďáblu, „roztrhači“ neboli satanu, „nepříteli“, a jaké zbraně v tomto boji používáme...

My však nyní, i přestože nejsme v brněnské diecézi, společně zaměříme svou pozornost na dnešní blahoslavenou, na Marii Restitutu (Helenu) Kafkovou. Ostatně právě jí byl nedávno zasvěcen nový kostel v Brně-Lesnė.

Její životopis je snadno dohledatelný na internetu, a tak proto si připomeňme jen několik střípků z jejího života (povětšinou právě z internetových zdrojů posbíraných). Marie Restituta se narodila jako Helena Kafková 1. května 1894 v Husovicích (do roku 1897 samostatná obec, pak součást města Brna, Brno-Husovice). Narodila se jako šesté ze sedmi dětí ševce Antonína Kafky a jeho ženy Marie rozené Stehlíkové. Když byly Heleně dva roky, rodina se přestěhovala zpět do Vídně, kde rodiče dříve žili a také se vzali. Konkrétně do Vídně-Brigittenau. Tam Helena prožila své dětství i školní léta. Již v patnácti letech, po skončení školní docházky, chtěla vstoupit do nějakého řádu či řeholní kongregace, toužila se věnovat zvláště nemocným. Ale narazila na odpor svých rodičů a musela ještě nějakou dobu zůstat doma.

Ve svých sedmnácti letech se stává trafikantkou a zůstane jí po dva roky. Tato doba se pro ni stane paradoxně velmi důležitou, není nakonec ani trochu ztraceným časem. Při prodeji klasického trafikantského zboží – novin a tabáku – se setkává s velkým množstvím obyčejných lidí, k nimž pochopitelně patřila i ona sama, a díky své otevřené povaze s nimi často rozmlouvá. I díky tomu v ní stále více zraje její touha být v životě opravdu užitečnou, pomáhat, zvláště nemocným.

V devatenácti letech se proto i přes nesouhlas rodičů stává ošetřovatelkou v nemocnici ve Vídni-Lainzu, kde pracovaly sestry III. řádu svatého Františka (nazývané františkánky či sestry křesťanské lásky). Do jejich řeholní kongregace záhy vstupuje a při obláče (23. října 1915) přijímá řeholní jméno Marie Restituta (Restituta po jedné starokřesťanské mučednici z doby Diokleciánova pronásledování), 8. června 1923 skládá věčné sliby. Ještě roku 1919 přichází jako zdravotní sestra na chirurgické oddělení nemocnice v Mödlingu (18 kilometrů jihozápadně od Vídně), kde zůstane až do svého zatčení.

V nemocnici pracuje velmi obětavě a spolehlivě, ať už jako sestra sálová anebo sestra vrchní. Je bodrou, obětavou, pracovitou sestrou, skutečnou duchovní matkou (to dokresluje i její poněkud korpulentní postava), pro kterou křesťanská víra byla jasnou a jakoby přirozenou součástí jejího života. S podobnou průzračností dokázala o víře v Pána Ježíše povídat druhým, zvláště docela obyčejným lidem. Pro to ji měli také snad všichni rádi.

S přirozenou jasností dokázala také rozpoznat ďábelskost nastupujícího nacistického režimu. Problémy pro ni začaly bezprostředně po připojení Rakouska k Velkoněmecké říši v roce 1938. Jako vrchní sestra odmítla odstranit z nemocničních pokojů kříže a nahradit je symboly nacistickými, stejně jako odmítla preferovat čistě „árijské“ pacienty před ostatními, rasově „méněcennými“.

To pochopitelně neušlo pozornosti národně socialisticky orientované části personálu nemocnice, jeden lékař, chirurg Lambert Stumfohl, sám člen NSDAP, ji pro její postoje udal gestapu. Jako důkazný kompromitující materiál použil jakýsi papírek z odpadkového koše, na který si měla sestra Restituta napsat text nějaké protirežimní vojenské písničky.

Marie Restituta byla zatčena a odvedena přímo z operačního sálu na Popeleční středu 18. února roku 1942, následně uvězněna ve vídeňské věznici, 29. října 1942 odsouzena k trestu smrti a (teprve) 30. března 1943 popravena. Její tělo bylo následně vhozeno do hromadného hrobu, ani spolusestry si je nemohly vyzvednout.

Doba třináctiměsíčního vězení, z toho vlastně pět měsíců v cele smrti, byla skutečně mučednickou korunou jejího života, druhou korunou po koruně panenské. Ani v tomto čase však nezahálela. Nejenže takřka bezprostředně po svém odsouzení – v dopise z 1. listopadu 1942 – odpouští všem, kteří se na něm podíleli, ale během měsíců ve vězení se jí i navzdory velmi omezeným možnostem podařilo – především příkladem vlastního života – pomoci několika spoluvězeňkyním znovu nalézt katolickou víru. Z toho, jak se chovala a co říkala, jasně vyplývá, že na smrt šla s vírou v Pána Ježíše, s vědomím, že umírá pro víru (vždyť to byla víra, která jí svým světlem pomohla jasně rozeznat dobro od zla) a že svou smrt bere jako smírnou oběť za obrácení hříšníků.

Není proto divu, že sestra Marie Restituta Kafková došla také cti oltáře, když ji 21. června papež sv. Jan Pavel II. při své návštěvě Vídně zařadil mezi blahoslavené. Datum její dnešní liturgické památky (závazně slavené ve vídeňské arcidiecézi a v diecézi brněnské) je dnem jejího odsouzení na smrt.

Už si jen přečíst takovéto podivuhodné životní svědectví stojí za to (však platí, že svatí jsou živým, žitým evangeliem). Ale stojí za to se ještě zeptat, v čem je životní příběh Marie Restituty zvlášť aktuální.

Prvním, čím k nám dnes může a snad i má naše dnešní blahoslavená promluvit, je její touha být užitečnou, touha, která ji přiměla opustit trafikou (to můžeme chápat i jako docela dobrou metaforu) a zasvětit svůj život Pánu Ježíšovi ve službě nemocným.

Kéž by se takováto touha – být užitečný, být užitečná svému okolí – rozhořela i v našich srdcích. Bůh jistě i nám chce dát sílu opustit nějakou tu naši trafikou (to už je tedy pro většinu z nás metafora) a najít způsob, jak pomoci těm v našem okolí, kteří to potřebují. Zvlášť nějak nemocným. Kdo chce, povětšinou najde způsob, jak to učinit i v nynější době. Předpokladem je ale vzít i za svůj životní úkol právě onu užitečnost, prospěšnost, pro-existenci, chceme-li, tedy povolání, které odráží cosi z Boží trojiční podstaty a z Božího jednání.

Druhé, co by nás mohlo právě nyní oslovit, je její pevnost v rozhodující chvíli. Jsou hranice, za které člověk nesmí jít, zásady, v nichž se nesmí nechat zlomit. Ať už to jsou kříže na stěnách anebo vnímání všech lidí jako sobě rovných, nepreferování nějakých „árijců“. Obojí je pro nás třeba metafora, která ovšem může mít a také má velmi aktuální podoby.

Co tato dvě oslovení mohou a mají konkrétně znamenat, nechť domyslí každý sám a zkusí z toho vyvodit důsledky. Na přímluvu blahoslavené sestry Marie Restituty Kafkové, panny a mučednice...